

SİNEMA VE GÖÇ: Dheepan Filminin İncelenmesi

SELÇUK İLETİŞİM

DERGİSİ 2025;

18(1):411-436

doi:10.18094/josc.1582282

ALİ AVLAR

ÖZ

Sinema toplumsal yaşamın bir ürünü olarak içinde bulunduğu toplumdan beslenmektedir. Toplumlara yakından ilgilendiren sosyal, ekonomik ve siyasi olaylar diğer sanatlarda olduğu gibi sinema sanatında da ele alınmaktadır. Özellikle son dönemlerde artış gösteren, çeşitli sorunlar ve tahribatlar oluşturan göç olgusu da önemli bir konu olarak sinemada kendine yer bulmaktadır. Sosyal, ekonomik ve siyasi olaylar sonucu gerçekleşen göçle birlikte göçmenler, göç ettikleri bölgelerde sosyal ve kültürel alanlarda çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır. Çalışmanın amacı, göçmenlerin göç ettikleri toplumlarda hangi sorunlarla karşı karşıya kaldıklarını ortaya koymaktır. Bu bağlamda sinema sanatında ele alınan göç olgusu üzerinden, göçmenlerin hangi sorunlarla karşı karşıya kaldıklarını ve bu sorunların nasıl yansıtıldığını ortaya koymak için yönetmenliğini Jacques Audiard'ın yapmış olduğu, çeşitli film festivallerinde ödül almış olan *Dheepan* filminin analiz edilmesi önem taşımaktadır. Çalışmada, kültür ve kültürlerarası iletişim, göç ve göçmen olgusu ile göç teorilerine yer verilerek örneklem olarak seçilen *Dheepan* filmi nitel araştırma yöntemiyle incelenmiştir. Nitel veri analiz yöntemi olarak da betimsel analiz kullanılmıştır. Seçilen filmde, göçmenlerin sosyal ve kültürel alanda farklı sorunlarla karşılaştıkları, dil, davranış kalıpları, ötekileştirme, aidiyet sorunu yaşadıkları, en büyük sorunu ise dil ve davranış kalıpları konusu üzerinde yaşadıkları görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Sinema, Göç, Kültür, İletişim, Kültürlerarası iletişim

ALİ AVLAR

Doktora Öğrencisi

Selçuk Üniversitesi

214123021002@lisansustu.selcuk.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0002-1799-4107>

Geliş Tarihi: 09.11.2024 Kabul Tarihi: 02.01.2025 Yayın Tarihi: 15.04.2025

Atıf/Citatiton: Avlar, A. (2025). SİNEMA VE GÖÇ: Dheepan Filminin İncelenmesi. *Selçuk İletişim*, 18(1), 411-436. <https://doi.org/10.18094/josc.1582282>

CINEMA AND MIGRATION: Analysing of Dheepan Film

JOURNAL OF SELÇUK
COMMUNICATION 2025;
18(1): 411-436
doi:10.18094/josc.1582282

ALİ AVLAR

ABSTRACT

As a product of social life, cinema is fed by the society in which it exists. Social, economic and political events that closely concern societies are also dealt with in the art of cinema as in other arts. The phenomenon of migration, which has increased especially in recent times and creates various problems and damages, also finds its place in cinema as an important subject. With the migration that takes place as a result of social, economic and political events, migrants face various problems in social and cultural areas in the regions where they migrate. The aim of the study is to reveal which problems immigrants face in the societies they migrate to. In this context, it is important to analyse the film Dheepan, directed by Jacques Audiard, which has received awards in various film festivals, in order to reveal which problems immigrants face and how these problems are reflected through the phenomenon of migration handled in the art of cinema. For this reason, culture and intercultural communication, migration and migrant phenomenon, migration theories were mentioned in the study and the film Dheepan, which was selected as a sample, was analysed by qualitative research method. Descriptive analysis was used as a qualitative data analysis method. In the selected film, it is seen that immigrants face different problems in the social and cultural field, language, behavioural patterns, marginalisation, belonging problems, and the biggest problem is language and behavioural patterns.

Keywords: Cinema, Migration, Culture, Communication, Intercultural communication

ALİ AVLAR
PhD Student
Selçuk University
214123021002@lisansustu.selcuk.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-1799-4107>

Received: 09.11.2024 Accepted: 02.01.2025 Published: 15.04.2025

Atıf/Citatiton: Avlar, A. (2025). SİNEMA VE GÖÇ: Dheepan Filminin İncelenmesi. Selçuk İletişim, 18(1), 411-436.
<https://doi.org/10.18094/josc.1582282>

GİRİŞ

Kültürlerarası iletişim, birbirinden farklı kültürleri, gruplar arasındaki iletişimi ve anlayış olanaklarını açıklamaktadır. Farklı kültüre sahip olan kişilerin ilk kez bir araya gelerek iletişim kurmaya ve birbirlerini anlamaya çalışmaları kültürlerarası iletişimi oluşturmaktadır. Göç hareketi sonucunda, göç eden topluluğun veya toplumun kültürel değerleri de yer değiştirmekte ve bunun neticesinde karşılıklı kültür etkileşimleri ile birlikte değişimler yaşanmaktadır.

Göç olgusu, bireylerin veya toplulukların farklı sebeplerle yaşadıkları yerden farklı bir yere hareketi olarak ortaya çıkmaktadır. Hem göç veren hem de göç alan bölgelerde bulunan kişiler üzerinde sosyo ekonomik, siyasi, hukuki ve kültürel etkilere sebep olan uluslararası göç, göç eden kişiler üzerinde de benzer etkilere sebep olmaktadır. Göç eden kişiler kendilerini yeni bir toplumun içinde bularak yeni bir sosyal çevre içerisine dahil olmaktadır (İrdem & Çelik 2019, s. 43).

Göçmenler, göç ettikleri coğrafyada daha önce karşılaşmadıkları yeni bir sosyal çevre ile etkileşime geçmek zorunda kalmaktadır. Göç eden bireyler, göç ettikleri ülkelerin toplumlarına uyum sağlama sürecinde ülkeler arası farklılıklardan kaynaklı olarak çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Dil problemleri bu sorunların başında gelmektedir.

Kültürlerarası iletişimde yaşanan sorunlar, kitle iletişim aracı ve aynı zamanda bir sanat olan sinemada da ele alınmaktadır. Duygu ve düşüncelerin aktarılmasında önemli bir rol oynayan sinema, başlangıcından itibaren içinde bulunduğu toplumun izlerini taşımaktadır. Sinema, içinde yaşadığı toplumdan bağımsız düşünülemez. Dönemin şartları filmlerin konusunu ve anlatısını şekillendirmektedir. Son dönemlerde de küresel göçün artması göç konusunun daha fazla gündeme gelmesine sebep olmaktadır.

Çalışmada örneklem olarak seçilen, yönetmenliğini Jacques Audiard'ın yapmış olduğu 2015 yapımı Dheepan filmi nitel araştırma yöntemine göre incelenmiştir. Çalışmada, nitel veri analiz yöntemi olarak da betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analizin kullanıldığı çalışmada filmdeki göç konusu; dil, inanç, davranış kalıpları, ötekileştirme, aidiyet sorunu temaları çerçevesinde çözümlenmeye çalışılmıştır.

KÜLTÜR VE KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİM

Kesin bir tanımı yapılamayan kültür kavramının farklı kişiler tarafından yapılmış çeşitli tanımları bulunmaktadır. Birey ve toplumların gündelik hayatlarında kazanmış oldukları maddi ve manevi bütün değerlerin aktarılması neticesinde meydana gelen değerlerin toplamı kültür olarak tanımlanmaktadır.

Tarih boyunca kültür, bütün toplumlarda çeşitli değer yargılarıyla ortaya çıkmış ve bir yaşam şekli halini almıştır. Toplamların karşılıklı iletişimi ve etkileşimi sonucunda da gelişim ve değişim göstermiştir. Toplumsal bir ürün olan kültür, bireyler arası etkileşim sonucunda doğup gelişmektedir (Özkalp, 2003, s. 94). Bir yaşam biçimi olan kültür; insanların konuştuğu dile, giydikleri giysilere, yedikleri yemeğe, ibadet ettikleri tanrıya yansımaktadır. İnsanlar etkileşimde bulundukları diğer insanlara ait olan kültürden bazı özellikler almaya ve uyum sağlamaya çalışmaktadır (Minkov, 2012, s. 45).

Kartarı, kültürü toplumun, yerin veya zamanın gelenekleri, inançları ve yaşam tarzları olarak tanımlarken (2016, s. 29) Zeria, ortak paydası bulunan bir grubun ya da toplumun inançlarının, fikirlerinin, değerlerinin ve bilgilerinin toplamını kültür olarak tanımlamaktadır (2011, s. 129). Dil, gelenek, düşünce, semboller, yasalar, kurallar, ahlak, kuramlar, aletler, teknikler, makineler, bilim, felsefe ve sanat eserleri gibi toplumsal ve bireysel yaşamın meydana gelmesini sağlayan her tür maddi ve tinsel ürünler bütünü kültür olarak tanımlanmaktadır (Turan, 1994, s. 36). Belli bir toplumda meydana getirilen kültür, insanın kendini kendi evinde gibi hissetmesini sağlayacak bir ortam oluşturmaktadır (Uygur, 1984, s. 17). Kültürün sayısız tanımı bulunmasına rağmen bütün tanımların ortak bir fikre sahip olduğu görülmektedir.

Göçler nedeniyle farklı kültürlere sahip olan bireylerin karşı karşıya gelerek iletişim kurmaya (Marshall, 1999, s. 685) ve birbirlerini anlamaya çalışması kültürlerarası iletişimi oluşturmaktadır (Samovar & Porter, 2003, s. 1). Çok eskilere uzanan temel anlamda gündelik hayatın ve toplumsal yaşamın çeşitli alanlarında farklı kültürlere ait insanlar arasındaki etkileşimi konu alan kültürlerarası iletişimin amacı (Sarı, 2004, s. 1), kendini tanımlama süreci ve kendini ifade etmesi gereken uygun değer sistemlerini oluşturmaktır. Çeşitli kültürlerin bir arada bulunduğu yerde dil, anlama ve yabancılaşma sorunu önem kazanmaktadır. Kültürlerarası iletişimi tarih, sosyal, ekonomi, din gibi öğeler etkilemektedir (Bakan & Canöz, 2017, s. 91). Dünya toplumlarında karşılıklı kültürel etkileşim ve değişimin temel nedeni, göç hareketleriyle birlikte kültürel değerlerin de yer değiştirmesi olarak değerlendirilmektedir. Farklı iki kültürün bir araya gelmesi sonucu özellikle inanç farklılığı nedeniyle uyum ve aidiyet sorunu ortaya

çıkılmaktadır (Güvenç, 1991, s. 131). Ward ve Kennedy, kültürlerarası uyumun hem psikolojik hem de sosyo-kültürel uyum olmak üzere iki şekilde gerçekleştiğini belirtmektedir. Psikolojik uyum, insanların farklı bir kültürle karşı karşıya kalmaları sonucunda maruz kalacakları stresin üstesinden gelebilmelerini ifade ederken, sosyo-kültürel uyum ise bireylerin karşılaştıkları yeni kültüre alışmalarını ve dahil oldukları yeni kültüre uygun davranışlarını ifade etmektedir (akt. İrdem & Çelik, 2019, s. 57).

GÖÇ VE GÖÇMEN OLGUSU

Göç hareketleri farklı kültürleri karşılaştıran dinamikler arasında yer almaktadır. Bu dinamiğin çeşitli kültürleri bir araya nasıl getirdiğini kavrayabilmek için göç kavramını tanımlamak gerekmektedir. Göç, farklı sebeplerle ortaya çıkabilen, zaman içinde değişiklik gösteren hem etkileyen hem etkilenen yapı ve aktörler itibarıyla özgünlüğünü koruyan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır (Güneş, 2012, s. 185). Marshall göçü, kişi veya grupların siyasal sınırların ötesine geçerek yeni yerleşim bölgelerine ve yeni toplumlara doğru kalıcı hareketi olarak tanımlanmaktadır (2005, s. 685).

İnsanların bireysel ya da gruplar halinde siyasi, ekonomik veya toplumsal nedenlerle yaşadıkları coğrafyadan ayrılarak başka bir coğrafyaya yerleşmesi göç olarak tanımlanmaktadır (Terzi & Koçak, 2012, s. 164-167). İçinde bulunduğumuz zaman diliminde çok sayıda kişi savaşlar, toplumsal olaylar, ayaklanmalar ve ekonomik sorunlar sebebiyle daha iyi bir hayat yaşamak adına bulundukları bölgelerden ayrılarak tanımadıkları bölgelere göç etme durumunda kalmaktadır (Gürbüz, 2016, s. 10). Olumlu ve olumsuz yönlere sahip olan, toplumsal yapıyı etkileyen ve şekillendiren olgulardan biri olan göç, kendinden sonraki kuşakları da etkileyen bir süreç ve evrensel bir olay olarak var olmaktadır (Castles & Miller, 2008, s. 11).

Temelinde bir yer değiştirme hareketi olarak görülen göç eylemi hem göç alan hem de göç veren yerler için olumlu veya olumsuz sonuçlara neden olmaktadır. Her coğrafyanın kendine has yaşam kültürü bulunmaktadır. Bu kültüre sahip insanların göç etmesi çeşitli sorunları da beraberinde getirmektedir. Göç olgusu kültürel farklılaşmanın ortaya çıkmasında başlıca rol oynamaktadır (Yalçın, 2004, s. 4). Göç, yaşanan mekânın değiştirilmesinin ötesinde bireysel ve toplumsal yaşam değişikliklerine de neden olmaktadır. Çünkü göçmen kişiler ait oldukları toplumun kültürünü ve davranış kalıplarını da beraberinde getirmektedir. Bu durum göç edilen toplumdaki yaşama uyum sağlama ya da sağlayamamada önemli rol

oynamaktadır. Uyum sağlama ya da sağlayamamanın sonucunda göçmenler göç ettikleri bölgelerde ötekileştirmeye maruz kalmaktadır (Ulutaş, 2015, s. 355).

Yaşanan göç ile birlikte yeni bir topluma dahil olan kişilerin hayatında sosyolojik alanda birçok değişiklik ortaya çıkmaktadır. Yaşanan coğrafyanın farklılığından ve sosyolojik ortamın farklılaşmasından dolayı göç eden kişilerde kimliksel farklılaşma, aitlik ve kültürel noktalarda farklılıklar meydana gelmektedir. Göçmenlik konusu bir ülkeden başka bir ülkeye yapılan göç durumlarında daha sık kullanılmaktadır. Göçmenlik hem göç edilen ülkeyi hem de daha önce yaşanan ülkeyi ilgilendirmektedir (Çilingir, 2009, s. 45). Göçmenler dahil oldukları toplumda giymiş oldukları kıyafetlerden dini inanışlara, etnik farklılıklardan yeme alışkanlıklarına kadar çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır (İrdem & Çelik, 2019, s. 57).

Yaşamını sürdürdüğü coğrafyadan ayrılarak farklı bir kültüre sahip başka bir toplum içinde varlığını sürdürmek zorunda kalan kişiler göçmen olarak tanımlanmaktadır. İstekli ya da isteksiz olsun göçmenler dahil oldukları topluma kendi kültürel değerlerini, hayat görüşlerini katmakta aynı zamanda da dahil oldukları toplumdan kültürel, siyasal, sosyal ve ekonomik alanda birçok değer ve yaşam biçimlerini almaktadır (Adıgüzel, 2016, s. 3). Göçmenler hem kendi değerlerini korumak hem de dahil oldukları topluma uyum sağlama çabası içine girmektedir. Kendi değerlerini korumaya çalışırken dahil oldukları toplumun değerlerine de uyum sağlama çabasına girerek toplum içinde var olmaya çalışmaktadır (Monkachi, 2003, s. 65).

Göçmenler yaşadıkları; yalnızlık, aidiyet, uyum sorunu, yersizleşme vb. nedenlerden ruhsal acılarını dışa aktaramamakta ve kabul görebildikleri yerlerde yaşamaya çalışmaktadır. Göç, göçe sebep olan nedenler doğrultusunda hem acı hem de trajik bir durum olarak karşımıza çıkmakta ve uyum sağlama sürecinde acı ve trajedi gözlemlenmektedir (Güvenç, 1991, s. 142). Göçmenler ülkelerinden ayrıлып farklı bir ülkeye yerleştiği vakit ayrımcılığa, ötekileştirmeye ve aşağılanmaya maruz kalmaktadır (Tüfekçi, 2002, s. 48). Bu nedenle göçmenler göç etmiş oldukları yerlerde doğal olarak birbirlerine yakın durarak kültürel değerlerini korumaya ve devam ettirmeye çalışmaktadır (Türkdoğan, 2004, s. 184). Genel olarak bireylerin bir bölgeden başka bir bölgeye olan hareketi olarak tanımlanan göç hareketi sonucunda göçmen kişiler, göç ettikleri toplumlarda emilme (asimilation), bütünleşme (integration) ve uyum (adaptation) sorunlarla karşılaşmaktadır (Erdem, 2006, s. 64). Göçle birlikte, kültürel ve etnik

farklılıkların artması sonucu toplumların demografik, ekonomik ve sosyal dinamikleri yeniden biçimlenmektedir (Giddens, 2007, s. 258).

GÖÇ KURAMLARI

Ravenstein, 1885 ve 1889 yılları arasında yayımladığı *“Göç Kanunları”* çalışması göç kuramları konusunda ilk çalışma olmuştur. Ravenstein’in çalışması, dönemi ve döneminden sonra yapılacak göç araştırmaları için öncü olma özelliği taşımaktadır. Çalışmanın kuramsal temeli sanayi ve ticaret olguları üzerine kurulmuştur. Gelişen sanayileşmeyle birlikte insanlar bulundukları yerleri bırakıp başka yerlere göç etmişlerdir. Ravenstein bu çalışmasında, göç yasasını yedi maddede belirlemiştir (Yalçın, 2004, s. 22).

- Göç hareketi, genellikle kısa mesafede bulunan büyük ticaret ve sanayi merkezlerine doğru gerçekleşmektedir.
- Kentlere yakın olan yerlerden gelen göç hareketi sonucunda göçmenler kentin merkezine, daha uzak bölgelerden gelen göçmenler ise kırsal bölgelere doğru yerleşmektedir. Böylece artan göç ülkenin her yerine yayılmaktadır.
- Kentin kazancından pay alarak daha iyi şartlarda yaşama isteği, yayılma sürecini tetiklemektedir.
- Her ana göç akımı, kendisini denkleştirici bir karşı akım üretmektedir.
- Göç edilen yerle göç alan yer arasındaki mesafenin uzak olması durumunda, göçmenler ağırlıklı olarak ticaretin ve sanayileşmenin fazla olduğu bölgeleri tercih etmektedir.
- Kentin merkezinde yaşayan insanlar, kırsal bölgelerde bulunan kişilere oranla daha az göç etmektedir.
- Erkeklerle oranla kadınlar daha fazla göç etmektedir (İrdem & Çelik, 2019, s. 49).

Ravenstein’in çalışması, göç yasalarını ortaya koyarak göç aşamasının temel yapısını hem iç hem de dış göç için ortaya koymaya çalışmaktadır (Jackson, 1986, s. 14). Ravenstein çalışması farklı göç teorilerine ve modellerine zemin hazırlayarak göç hareketlerinin nedenlerini ve sonuçlarını açıklayan teorilerin ortaya atılmasını sağlamıştır (Çağlayan, 2006, s. 72).

1966’da *“Bir Göç Teorisi”* isimli yayınıyla Everett Lee tarafından ortaya konulan *“itme-çekme”* kuramında Lee, göç hareketlerinin dört temel etmenden etkilendiğinden bahsetmektedir. Bunlardan ilki

kaynak bölgedeki itici faktörlerdir. Gelir düzeyinin düşük olması, yoksulluk, eğitim, sağlık gibi imkanların yetersiz olması ve güvensiz mekanlar itici faktörleri, göç edilen bölgedeki eğitim, sağlık gibi hizmetlerin daha elverişli olması, yaşam kalitesi, daha güvenli ortam vb. unsurlar ise göçün oluşmasına neden olan çekici faktörleri oluşturmaktadır. Aradaki engeller ise göç hareketlerini etkileyen üçüncü faktörü oluşturmaktadır. Göç hareketlerine sebep olan dördüncü etmen ise yaş, sağlık durumu, cinsiyet ve bakmakla sorumlu olunan çocuk sayısı vb. gibi kişisel etmenlerdir. Bu kurama göre yaşam standartlarının yüksek olduğu sanayileşmiş bölgeler, yaşam standartlarının düşük olduğu bölgelerde yaşayan bireyler için çekici gelmektedir (Batmaz & Yaslıkaya, 2019, s. 96). Birey için olumsuz durumlar itici faktörleri, olumlu durumlar ise çekici faktörleri oluşturmaktadır.

Immanuel Wallerstein'ın kuramsal yaklaşımına göre toplumsal değişimi anlamının en iyi yolu modern dünya sistemidir (Wallerstein, 2000, s. 134). Ekonomik ve sosyal olarak gelişmiş ve genel olarak da kapitalist ilişkiler sistemini benimsemiş ülkeler merkez ülkeleri oluşturmaktadır. Merkez ülkelere bağımlı olan ülkeler ise çevre ülkeleri oluşturmaktadır (Çağlayan, 2006, s. 79). Göç hareketi çevreden merkeze doğru gerçekleşmektedir (Abadan Unat, 2002, s. 15). Bu sistem içinde zenginler daha zengin hale gelirken, fakirler daha da fakirleşmektedir (Cizreli, 2015, s. 34). Merkez ülkelerin ucuz iş gücü ve ham madde kaynağını çevre ülkeler sağlamaktadır. (İrdem & Çelik, 2019, s. 54).

"İlişkiler ağı" kuramına göre, arkadaşlar ve akrabalar gibi ağlar aracılığıyla ve küreselleşmenin de artmasıyla beraber göç hareketlerinde artış yaşanmaktadır. İlişkiler ağı, göçmenlerin gitmek istedikleri ülkelere kendilerinden daha önce göç etmiş kişilerle etkileşim ve iletişim kurmaları hem göç etme kararı almalarını hızlandırmada hem de göç ettikleri bölgelerde yaşayacakları sorunların azalmasında etkili rol oynamaktadır. Göçmenlerin kendi aralarında kurmuş oldukları ilişki göçün hızlanmasında önemli bir etkindir (Yalçın, 2004, s. 54).

Göç etme kararı üzerinde ailelerin ve aile bireylerinin rolleri ve ortak kararları üzerine odaklanan "Yeni iş gücü ekonomisi" kuramı, göç etme kararının alınmasına sadece bireyi değil aynı zamanda aileleri ve haneleri de dahil etmektedir (King, 2012, s. 23).

Bir diğer teori de 1970'lerin sonunda Michael J. Piore tarafından geliştirilen "İkiye bölünmüş emek piyasası" kuramıdır. Bu teoriye göre, gelişmiş ülkelerde yerli halk ikincil işlerde çalışmayı kabul

etmemektedir. Bu nedenle nitelsiz iş gücüne olan ihtiyaç nedeniyle göç sürekli olarak artış göstermektedir (Sert, 2014, s. 509).

SİNEMA VE GÖÇ İLİŞKİSİ

Coğrafi sınırları aşan popüler bir sanat olarak sinema; kültürün taşıyıcısı, aktarıcısı, yansıtıcısı ve kültürün toplumsal inşa süreçlerinin yeniden üreticisi olarak var olmaktadır. İnsanların yaşam biçimleri, tarzları, alışkanlıkları kültürlere göre farklılık göstermektedir (Yılmazok, 2018, s. 143-148). Sinema, duygu, düşünce ve davranışların aktarılmasında aracı olan önemli bir sanat olarak karşımıza çıkmaktadır. Sinema içinde var olduğu toplumdan bağımsız düşünülemez. Konusunu doğrudan içinde var olduğu toplumdan almakta ve bu toplumdan beslenerek içinde yaşadığı toplumdan izler taşımaktadır.

Sinema, bir sanat dalı olmasının yanında kitle iletişimi aracı olarak geçmiş günümüze günümüzü de geleceğe aktararak sosyo-kültürel gerçeklikle yakın bir ilişki içinde var olmaktadır. Toplumsal hayatın bir ürünü olan sinema, sosyo-kültürel yapı içerisinde yer almaktadır. Bu yapıdan beslenerek varlığını devam ettiren sinema, toplumun bir parçası olarak toplumsal yapıyla dinamik bir ilişki içinde varlığını sürdürmektedir (Güçhan, 1993, s. 52). Sinema hikâyeler anlatan bir sanat olarak karşımıza çıkmaktadır. Her dönemin kendine has öne çıkan konusu, söylemi, gündemi ve bunlarla şekillenen toplumsal algısı bulunmaktadır (Yıldız, 2024, s. 28). Başlangıcından günümüze kadar tekniğin ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte kendine has anlatım diline sahip olan sinema, toplumsal yaşam içinde meydana gelen olayları kendine konu edinerek ele almış olduğu konuyu görselliğe dönüştürmektedir (Uğurlu, 1992, s. 136).

Sinema; toplumu biçimlendiren, düşündüren, sorgulayan, alternatifler sunan, eğlendiren bir kitle iletişim aracıdır. Geniş kitleleri etkileyen sinema, göç, göçmenlik ve göçmenlerin yaşam koşullarının sinema filmlerinde ele alınışı bağlamında, içinde bulunulan toplumun kültürel, sosyal, ekonomik ve siyasi koşullarını da yansıtmaktadır. Kitlelerin odağındaki beyaz perdede göç ve göç öznelerinin doğru temsili dışardan gelenle ev sahibi arasında farkındalığı da arttırmaktadır (İlbuğa, 2013, s. 94).

Katmanlı ve çok boyutlu olan göçmenliğin, sinemayla olan ilişkisi ortaya konulurken bir dizi sorunu gündeme getirmektedir. Söz konusu olan filmler ister göçmenlerin sorunlarını ele alsın ister göçmenler tarafından anlatılsın veya her ikisinin bir arada olduğu filmler olsun göçmen sinema olarak tanımlanmış ve geçerli bir başlık olarak sinemada varlığını kanıtlamıştır (Kaplamacı, 2013, s. 26).

Göç, kimlik sorunu, ötekilik, yabancılaşma, yersizlik ve yurtsuzluk gibi doğrudan ya da dolaylı temaları ele alan göçmen sineması (Kaçar, 2018, s. 78), 1990'ların ortalarında bir tür olarak kabul görmüştür. Bu süreçte, 1970'lerde Avrupalı sinemacıların çektiği öncül filmler, 1980'lerde Fransa'da Kuzey Afrika kökenlileri niteleyen "beur" filmleri ve İngiltere'deki Siyah-Britanyalı filmler gibi, göçmen toplulukların sorunlarına odaklanan yapımlar etkili olmuştur. 2000'li yıllara gelindiğinde ise göçmen filmlerinde sayı ve çeşitlilik bakımından dikkat çekici bir artış yaşanmıştır. Hiç kuşkusuz bunun sebebi artık günümüzün en yakıcı sorunu olan savaşlar olmuştur. Savaş veya yoksulluk yüzünden her gün binlerce göçmen ülkelerinden ayrılmak zorunda kalmıştır (Şimşek, 2016, s. 62). Bu göç yolculuğunda dünyanın Doğusu, yabancıları oldukları Batı ve uygarlığına (Çiğdem, 2008, s. 84) tanıdıkları her şeyi geride bırakıp bütün riskleri göze alarak ulaşmaya çalışmıştır (Meço, 2021, s. 65).

YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı, bütün dünyayı yakından ilgilendiren göç hareketi sonucu göçmenlerin göç ettikleri toplumlarda hangi sorunlarla karşı karşıya kaldıklarını incelemek ve anlamaktır. Bu bağlamda göçle birlikte göçmenlerin göç ettikleri bölgede hangi sorunlarla karşı karşıya kaldıklarını ve yaşanan göçle birlikte göçmenlerin hayatında nasıl bir değişim olduğunu analiz etmek bakımından elverişli imkanlar sunan, Jacques Audiard'ın yönetmenliğini yapmış olduğu *Dheepan* filmi üzerinden betimsel analiz yapılmıştır.

Betimsel analiz, sanat eserini, filmi veya metni ayrıntılı bir şekilde gözlemleme ve detaylı bir biçimde tanımlayarak analiz etme sürecidir. Objektif bir yaklaşım benimseyen betimsel analiz; eserin işitsel, görsel, fiziksel ve içeriksel özelliklerini sistematik bir şekilde açıklamaktadır. Çalışma konusuyla ilgili elde edilen verilerin sınıflandırılması, özetlenmesi ve temel özelliklerinin tasvir edilmesi süreci bu yöntem kullanılarak gerçekleştirilmektedir (Öztürk, 2024, s. 952). Bu analiz sürecinde filmdeki sahneler ve diyaloglar detaylı şekilde gözlemlenerek değerlendirilmiştir. Araştırma sürecinde ilgili literatür taraması yapılarak çalışmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmuş ve filmin analizi desteklenmiştir.

Çalışmanın odak noktası, göçmenlerin göç ettikleri bölgelerde hangi sorunlarla karşı karşıya kaldıklarını ortaya koymaktır. Bu çalışmada, betimsel analiz yöntemi kullanılarak filmde ele alınan göç konusu; dil, inanç, davranış kalıpları, ötekileştirme ve aidiyet sorunu temaları çerçevesinde incelenmiştir. Bu başlıklar altında elde edilen veriler özetlenmiş ve yorumlanmıştır. Betimsel analiz, araştırmanın

konusuna ve amacına uygun olarak göçmenlerin yaşamış oldukları sorunların ortaya konmasına ve bulguların sistematik şekilde açıklanmasına yardımcı olmaktadır. Bu yöntem filmdeki görsel, işitsel ve içeriksel özelliklerin ayrıntılı olarak incelenmesini sağlayarak, göçmenlerin göç ettikleri bölgelerde yaşamış oldukları sorunların ortaya konmasına katkı sağlamaktadır.

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ ve SINIRLILIKLAR

Hem görsel hem işitsel bir sanat olan sinema görüntülerle hikâye anlatma sanatıdır. Her toplumun farklı hikayesi ve davranış kalıpları bulunmaktadır. Sinema sanatı farklı toplumlara ait hikâye ve davranış kalıplarını kendine has özelliklerini kullanarak izleyiciye aktarmaktadır. İnsanları etkilemek için önemli bir araç olarak kullanılan, bilgi ve estetiğe dayanan sinema toplumları yakından ilgilendiren konuları ele alarak sorunları ortaya koymaktadır. Özellikle son dönemlerde artış gösteren, çeşitli sorunlar ve tahribatlar oluşturan göç olgusu da önemli bir konu olarak sinema sanatında kendisine yer bulmuştur. Bu açıdan sinema sanatında kendisine yer bulan göç olgusu üzerinden, göçmenlerin hangi sorunlarla karşı karşıya kaldıklarını ve bu sorunların film üzerinden nasıl yansıtıldığını ortaya koymak için *Dheepan* filminin analiz edilmesi önem taşımaktadır.

Göçmenlerin göç ettikleri bölgelerde hangi sorunlarla karşı karşıya kaldıklarının incelendiği bu araştırmada, öncelikle göç konularını ele alan filmler üzerine odaklanılmış, ardından çalışmanın konusu için Cannes Film Festivali'nde "Altın Palmiye" ödülünü ve Miami Film Festivali'nde "En İyi Film" ödülünü alan *Dheepan* filmi örneklem olarak seçilmiştir. Bu çalışma, *Dheepan* filmi bağlamında, sinema aracılığıyla göçmenlerin karşılaştığı sorunların izleyiciye nasıl aktarıldığını incelemeyi amaçlamaktadır.

"DHEEPAN" FİLMİNİN ANALİZİ

"Altın Palmiye" ve "En İyi Film" ödülünü alan *Dheepan* filmi, Sri Lanka'da iç savaşın ortaya çıkmasıyla birlikte ülkelerini terk ederek yaşam biçimlerinden farklı ve anlamadıkları bir dilin konuşulduğu Fransa'ya göç eden üç kişinin hikayesini konu almaktadır. Yaşadıkları coğrafya ve kültürden uzak, daha önce hiç bilmedikleri bir ortamda göçmen olarak karşılaştıkları kültür çatışması ve zorluklar, izleyiciye sunulmaktadır.

Mülteci olarak gideceği ülkede daha kolay sığınma hakkı kazanabilmek için filmde baba rolünü oynayan *Dheepan* ve anne rolünü oynayan *Yalini*, annesi babası ölmüş, ailesi olmayan bir çocuk arayışına girmekte ve filmde çocuk rolünü oynayan *Illayaal*'ı bulmaktadır. Böylece anne, baba ve bir kız çocuğundan

oluşan sahte bir aile bir araya gelmektedir. Amaçları aile olmak değil sadece iç savaştan kaçarak kendilerine temiz bir sayfa açmaktır. Böylece sahte kimlik ve pasaportlarla yeni bir kimliğe sahip olan karakterlerin hiç bilmedikleri bir ülke olan Fransa'ya göç serüvenleri başlamaktadır. Karakterlerin amacı, iç savaştan kaçarak daha güvenli bir yerde yaşamlarına devam etmektir. Karakterlerin bu amaç doğrultusunda göç etmeleri Everett Lee'in "itme-çekme" kuramıyla açıklanabilmektedir. İtme çekme kuramına göre, bireyin göç etme nedenleri arasında, bulunulan güvensiz mekândan daha güvenli mekâna göç etmesi yer almaktadır. Bu durum ele alınan konuda görülmektedir.

Dil Sorunu

Görsel 1 Tanışma sahnesi.

Illayaal'ın yaşamış oldukları konuttaki diğer çocuklarla tanışma sahnesinde (Görsel 1), konutta yaşayan çocuklar Illayaal'a kaç yaşında olduğunu sormakta ve Illayaal, "*parmaklarıyla dokuz yaparak*" cevap vermektedir. Diğer çocuklar da "*parmaklarıyla dokuz yaparak dokuz değil mi? dokuz yaş*" diye doğrulamaya çalışmaktadır. Bu diyalogun, farklı iki dile sahip kişiler arasında geçmesinden dolayı birbirlerini anlamakta sorun yaşadıkları görülmektedir. Bu sorunu jest ve mimik hareketleriyle ortadan kaldırarak iletişim kurmaya çalışmaktadırlar.

Görsel 2 Daire sahnesi.

Dhepaan ve ailesinin kapıcılık yapmak için gelmiş oldukları daire sahnede (Görsel 2), onları site sorumlusu olan Yusuf karşılamaktadır. Dheepan, Illayaal'dan söylediklerini tercüme etmesini istemekte fakat Yusuf çok hızlı konuştuğu için Illayaal, Yusuf'un ne söylediğini anlayamamaktadır. Yalini de Illayaal'dan suyun temiz olup olmadığını sormasını istemektedir. Illayaal soruyu tercüme ederken *"su içebilir miyiz?"* şeklinde çevirmekte ve Yusuf sorulan soruya *"tabi burası sizin eviniz"* diye cevap vermektedir. Yalini'nin *"su temiz mi?"* sorusunu, Illayaal *"su içebilir miyiz?"* şeklinde çevirmiş ve karşılığında *"tabi burası sizin eviniz"* diye cevap almıştır.

Görsel 3 Posta dağıtma sahnesi.

Dheepan'ın posta kutularına postaları dağıttığı sahnede (Görsel 3), Fransızca bilmediği için karısı Yalini 'den yardım istemekte fakat Yalini'de Fransızca bilmemektedir. Fransızca bilmemeleri nedeniyle gelen postaları yanlış kişilerin posta kutularına yerleştirmişlerdir. Bu karışıklık üzerine site sakinleri, *"benim adım Murat B binasındayım. Eşin buradaki isimleri karıştırmış, mektupları soyadına göre değil ilk adlara göre ayır"* diye uyarılmaktadır. Fransızca bilmediklerinden dolayı Dheepan ve Yalini site sakinlerinin ne söylediklerini anlayamamıştır. Göç edilen ülkenin dilini bilmemeleri nedeniyle aralarında ufak çaplı tartışma yaşanmıştır. Bunun üzerine Dheepan, Yalini ve Illayaal bulundukları yere uyum sağlamak ve orada yaşayan insanlarla iletişim kurabilmek amacıyla Fransızca öğrenmeye çalışmaktadır. Bakan ve Canöz'ün de belirttiği gibi farklı kültürler bir araya geldiği zaman dil ve anlama probleminin yanı sıra, insanlar arasında ki iletişim sorunu da ortaya çıkmaktadır (2017, s. 91). İnsanların arasındaki iletişimi sağlayan, kültürel değerlerin aktarılmasında önemli bir yer tutan dil, göçmenlerin göç ettikleri ülkeye adapte olmalarını zorlaştıran bir unsur olarak ve farklı kültürlerin etkileşim sürecinde iletişimi aksatan başlıca unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

İnanç

Görsel 4 İbadet sahnesi.

Görsel 5 Göçmenlerin bir araya geldikleri sahne.

Yalini hiç tanımadıkları, dillerini bilmedikleri ve bir şekilde ayakta kalma çabası verdikleri yabancı bir toplumda, kendi inancı gereği dua ederek sıkıntıların üstesinden gelmeye çalışmaktadır. Dheepan ve ailesi inançları gereği düzenli olarak tapınağa gidip ibadetlerini yapmakta ve her ibadet sonrası kendileri gibi Fransa'da göçmen olarak bulunan arkadaşlarıyla bir araya gelmektedir. Dheepan ve ailesi ait olmadıkları toplum içinde aynı değerlere sahip olan diğer insanlarla bir araya gelerek Türkdöğün'ün da ifade ettiği gibi göç edilen mekânda birbirlerine yakın olmaya ve kültürel değerlerini korumaya çalışmaktadır (2004, s. 184). Göçmenler göç ettikleri ülkede psikolojik sorunlar yaşamaktadır. Göçmenlerin kendileri gibi göçmen olan arkadaş ya da akrabalarla bir araya gelerek yaşamakta oldukları psikolojik sorunların üstesinden gelmeye çalıştıkları görülmektedir. "*İlişkiler ağı*" kuramına göre göç eden göçmenler gitmiş oldukları ülkede yaşamış oldukları mutsuzluklardan aynı değerlere sahip insanlarla kurmuş oldukları ilişkiler sayesinde kurtulmaktadır.

Davranış Kalıpları

Görsel 5 Yalini'nin İllayaal'ı okula getirdiği sahne.

Yalini'nin, Illayaal'ı okula getirdiği sahnede (Görsel 5), çocuklarını okula getiren diğer anneler çocuklarına sarılarak ve öperek okula göndermektedir. Yalini'nin Illayaal'ı öpmekten geri dönmeye çalışmasının üzerine Illayaal Yalini'den kendisini öpüp gitmesini istemesinin üzerine Yalini Illayaal'ı öperek sınıfına uğurlamaktadır. Minkov'un da belirttiği gibi insanlar etkileşimde bulundukları diğer insanlara ait olan kültürden bazı özellikler almaya ve uyum sağlamaya çalışmaktadır (2012, s. 45). Davranış şekilleri toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Illayaal ve Yalini dikkat çekmemek için dahil oldukları toplumun kültürüne adapte olmak amacıyla davranış kalıplarını değiştirmeye çalışmaktadır.

Görsel 6 İbrahim ve Yalini'nin sahnesi.

Habib'in kardeşi olan İbrahim'in Yalini'den kızını ve kocasını anlatmasını istediği sahnede (Görsel 6) Yalini, Illayaal'ın kızı Dheepan'ın da kocası olmadığını, hepsinin bir oyun olduğunu söyleyerek sırlarını ortaya çıkarmaktadır. İbrahim başını "sağa sola" sallayarak, *"peki bu hareketin anlamı ne? Ne bu? Evet mi hayır mı? Yoksa küfür mü?"* diye sormaktadır. Yalini, *"Sri Lanka'da insanlar düştükleri zaman güler. Bir yerine bir şey olsa yine güler. Ama burada fazla güldüğün zaman insanlar senin anlamadığın için güldüğünü ya da onlarla alay ettiğini sanıyorlar. Bu bana tuhaf geliyor. Bu yüzden sürekli kendimi kontrol etmeye çalışıyorum. Sadece başımı sallıyorum."* Farklı bir kültüre sahip topluma dahil olan Yalini, yanlış anlaşılma korkusu nedeniyle kendisine sorulan sorulara cevap olarak kafasını sallayarak cevap vermektedir.

Görsel 7 Dheepan ve site sakinlerinin sahnesi.

Dheepan ve site sakinlerinin binanın çatısında oturdukları sahnede (Görsel 7), site sakinleri bir şeyler anlatarak kendi aralarında gülmektedir. Site sakinleri anlatılan her şeye gülmekte Dheepan ise anlatılanlara karşı kayıtsızca bakmaktadır. Ardından site sakinlerinin yanından ayrılarak eve gelmektedir. Karısı Yalini ile masada oturdukları sahnede, Yalini'ye *"Buradaki insanlar sence çok mu espirili?"* sorusunu sormakta Yalini ise *"bilmiyorum"* diye cevap vermektedir. Dheepan, *"bazı şeyler söyleyip gülüyorlar. Söyledikleri her şeyi anlıyorum. Ama bana hiç komik gelmiyor."* Yalini, *"Bu işin dille falan ilgisi yok. Onların mizah anlayışıyla ilgili"* diye karşılık vermektedir. Bunun üzerine Dheepan'ın *"Fransız mizahı mı?"* sorusuna Yalini *"hayır sadece mizah"* diye cevap vermektedir.

Görsel 8 Akşam yemeği sahnesi.

Ailenin akşam yemeği için sofrada bir araya geldiği sahnede (Görsel 8), Illayaal ve Yalini kültürleri gereği pilavı elleriyle yemektedir. Dheepan, Illayaal'ı yemeği kaşıkla yemesi konusunda uyarırken, Yalini yemeği elleriyle de yiyebileceğini söylemektedir. Bunun üzerine Dheepan, *"Ama yarın okulda kaşıkla yemesi gerekecek biliyorsun"* diye cevap vermektedir. Konuşma sonunda, Illayaal kaşıkla yemek yemeye çalışmaktadır. Bu durum Ward ile Kennedy'nin üzerinde durmuş olduğu, göçmenlerin göç ettikleri ülkeye sosyo-kültürel açıdan uyum sağlamaya çalışması olarak değerlendirilebilir.

Kültür boyutları, toplumların mizah anlayışında farklılıklar oluşturabilmektedir. Mizah veya gülme olgusu üzerine yapılan tartışmaların nedenleri arasında şüphesiz geçirdiği evrim ve kültürlerarası değişimler bulunmaktadır. Bir konu herhangi bir kültürde komik olarak değerlendirilmekte farklı bir kültürde komik olarak değerlendirilmemektedir. İnsanlar binlerce yıldır içinde var oldukları toplumun kültürüyle yaşamlarını şekillendirmektedir. Farklı bir topluma adım atıldığı an itibariyle artık o kültüre göre şekillenmek zorunda kalmaktadırlar. Bu süreçte ailenin ait olmadıkları bir toplumun kültürüne uyum sağlamak zorunda kaldığı görülmektedir. Dheepan'ın *"Ama yarın okulda kaşıkla yemesi gerekecek biliyorsun"* cümlesi içinde yaşamış oldukları kültüre adapte olmaları gerektiğini özetleyen bir cümle olarak

karşımıza çıkmaktadır. Ulutaş'ında belirttiği gibi göç, yaşanılan mekânın değiştirilmesinin ötesinde bireysel ve toplumsal yaşam değişikliklerine de neden olmaktadır. Çünkü göçmen kişiler ait oldukları toplumun kültürünü ve davranış kalıplarını da beraberinde getirmektedir. Bu durum göç edilen toplumdaki yaşama uyum sağlama ya da sağlayamamada önemli rol oynamaktadır. Uyum sağlama ya da sağlayamamanın sonucunda göçmenler göç ettikleri bölgelerde ötekileştirmeye maruz kalabilmektedirler (2015, s. 355).

Ötekileştirme

Görsel 9 Dheepan'ın satış yaptığı sahne.

Fransa'ya gelen Dheepan, bir el çantasının içine koyduğu anahtarlık, çakmak ve oyuncakları satarak para kazanmaya çalışmaktadır. Dheepan'ın sokakta satış yapmaya çalıştığı sahnede (Görsel 9), bir görevli Dheepan'ın yanına gelerek bulunduğu yerde satış yapamayacağını, bu bölgede duramayacağını ve bulunduğu mekânı terk etmesini istemektedir. Daha sonra kendisi gibi satış yapmakta olan diğer göçmen arkadaşları Dheepan'ın yanına gelerek polisin geldiğini kaçıp saklanmaları gerektiğini söylemektedir.

Görsel 10 Illayaal'ın çocuklara kızdığı sahne.

Görsel 11 Kavga sahnesi.

Diğer bir sahnede, Illayaal okulda oyun oynayan çocukları izlemektedir. Bir süre sonra arkadaşlarının yanına giderek oyuna katılmak istediğini söylemektedir. Fakat diğer çocuklar Illayaal'ı oyuna dahil etmemektedir. Illayaal'ın ısrarlı şekilde oynamak istediğini söylemesi üzerine çocuklar tekrar hayır cevabını vermektedir. Tekrar hayır cevabı alan Illayaal sinirli bir şekilde (Görsel 10) oyun oynayan çocuklara bakmakta ve çocuklarla kavga (Görsel 11) etmektedir. Tüfekçi'nin söylediği gibi göçmenler ait oldukları toplumun dışında katılmış oldukları yeni toplumlarda ayrımcılığa, ötekileştirmeye ve aşağılanmaya maruz kalmaktadır (2002, s. 48). Dheepan'ın, en baştan itibaren toplum tarafından ötekileştirilip dışlandığı açıkça görülmektedir. Oyuna dâhil edilmeyen Illayaal, arkadaşları tarafından bir yabancı olarak görülmüş ve aralarına kabul edilmemiştir. Göçmenlerin, kaçak, sürgün veya mülteci olarak gittikleri toplumlar tarafından kabul edilmeleri uzun bir sürece yayılmakta ya da hiçbir zaman kabul edilemeyen durumlarla karşı karşıya kalabilmektedirler.

Aidiyet Sorunu

Görsel 12 Illayaal'ın sınıfa giriş sahnesi.

Dheepan ve Yalini, kızları Illayaal'ı Fransızca öğrenebilmesi için okula kayıt yaptırmaya götürmektedir. Okulun müdiresi, Illayaal'ı Fransızca öğrenebileceği uyum sınıfı olan 2A sınıfına kayıt yapmıştır. Müdüre hanımın Illayaal'ın elinden tutarak sınıfına götürdüğü sahnede (Görsel 12), kapı açılınca bütün sınıf Illayaal'a meraklı ve şaşkın gözlerle bakmaktadır. Hemen arkasından gelen sahnede Dheepan ve Yalini okul kapısından çıkarken Illayaal'ın sesi duyulmaktadır. Illayaal koşarak *"Durun, gitmeyin, beni burada bırakmayın, ayrılmak istemiyorum. Lütfen beni bırakmayın"* diye bağırarak okula gitmek istemediğini söylemektedir. Bunun üzerine Dheepan, *"Biz yetişkinler çalışıp para kazanacağız. Sende okulda Fransızca öğreneceksin. Diğer çocuklarla konuşabilmen için bu şart. Yoksa seni geri gönderirler. Dönmek istiyor musun? Ha istiyor musun?"* sorusuna Illayaal, *"hayır"* anlamında başını sallamaktadır. Sınıftaki çocukların

bakışlarından kendini yalnız ve dışlanmış hissedenden Illayaal okula gitmek istememektedir. Fakat Dheepan, okula gidip Fransızca öğrenmezse onu tekrar Sri Lanka'ya göndereceklerini söyleyerek Fransa'da kalabilmeleri için okula gidip Fransızca öğrenmesi gerektiğini tüm gerçekliğiyle Illayaal'a anlatmaktadır. Çilingir'in de belirttiği gibi yaşanan göç ile birlikte yeni bir topluma dahil olan kişilerin hayatında sosyolojik alanda birçok değişiklik ortaya çıkmaktadır. Yaşanan coğrafyanın farklılığından ve sosyolojik ortamın farklılaşmasından dolayı göç eden kişiler aitlik noktasında sorunlar yaşamaktadır (2009, s. 45). Bütün sınıfın meraklı ve şaşkın şekilde Illayaal'a bakması Illayaal'da rahatsızlık uyandırmış ve öteki olduğunu hissettirmiştir.

Görsel 13 Yalini'nin başını kapattığı sahne.

Dheepan'ın apartmandaki işlerini bitirip eve döndüğü sahnede, Yalini'yi uzanmış bir şekilde dergi okurken görmektedir. Tek başına işlerin üstesinden gelemeyen Dheepan, Yalini'den dışarıda bir işe girip çalışmasını istemesi üzerine Yalini, dışarıda bulunan insanların sürekli kendisine baktığını dile getirmektedir. Dheepan, bu duruma bir süre sonra alışacağını, alışınca kadar başını kapatıp dışarı çıkabileceğini söylemektedir. Bunun üzerine Yalini, *"benim dinimde baş kapatmak yok"* diye cevap vermektedir. Dheepan ise Yalini'den diğerleri gibi görünmeye çalışması gerektiğini belirterek Yalini'yi çalışmaya ikna etmektedir. Site görevlisi olan Yusuf, Yalini'yi çalışması için bakıcıya ihtiyacı olan çete lideri Habib'le tanıştırmakta ve Yalini başını kapatarak bakıcılık işine başlamaktadır. Bu noktada filmde Dheepan ve Yalini'nin göç etmiş oldukları bölgede ikincil işlerde çalışması, *"ikiye bölünmüş emek piyasası"* kuramında belirtilen unsurları destekleyici nitelikte olduğu görülmektedir. İrdem ve Çelik'in de belirttiği gibi göçmenler, göç ettikleri toplum içinde giymiş oldukları kıyafetlerden dini inanışlara, etnik farklılıklardan yeme alışkanlıklarına kadar çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır (2019, s. 57). Göç hareketine paralel olarak göç eden kişilerin kültürel özelliklerinin de yer değiştirmesi neticesinde bütün dünya toplumlarında karşılıklı olarak kültür etkileşimleri ve değişimleri de hız kazanmıştır. Bu değişimler

esnasında ait oldukları bir kültürden farklı bir kültürle karşı karşıya kalan göçmenlerin, özellikle farklı inanç kültürüne sahip toplumlarda uyum ve aidiyet sorunu yaşamaktadır.

Görsel 14 Dheepan ve diğer göçmenlerin sahnesi.

Filmin son bölümünde (Görsel 14), Dheepan ve Yalini'nin bir çocuğu olduğu görülmekte ve iç savaştan kaçabilmek adına oluşturdukları sahte aile, filmin sonunda gerçek bir aileye dönüşmektedir. Marshall'ın da belirttiği gibi, Dheepan ve ailesi siyasal sınırların ötesine geçerek yeni yerleşim bölgesine ve yeni topluma dahil olmuş ve ortak kültüre sahip arkadaş çevresiyle Fransa'da kalıcı bir hayat kurarak yaşamlarına devam etmiştir (2005, s. 685).

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bir sanat olarak kuşkusuz dünyadaki gelişmelerden etkilenen bir yapıya sahip olan, içinde var olduğu toplumdan beslenen ve toplumla sıkı sıkıya bağlı olan sinema toplumda meydana gelen siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel değişimlerden de etkilenmektedir. Hem bir sanat dalı hem de bir kitle iletişim aracı olan sinema başlangıcından günümüze toplumu yakından ilgilendiren sorunlarla yakından ilgilenmiş ve sorunları ortaya koymuştur. Göçmenlerin göç ettikleri bölgelerde hangi sorunlarla karşı karşıya kaldıklarını ve bu sorunların film üzerinden nasıl yansıtıldığını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada, *Dheepan* filmi dil, inanç, davranış kalıpları, ötekileştirme, aidiyet sorunu temaları çerçevesinde analiz edilmiştir.

Dheepan filminde kültürlerarası farklılıkların göçmenleri zor durumda bıraktığı görülmektedir. Dheepan ve ailesi sosyal ve kültürel sorunlarla karşılaşarak bu sorunlarla sürekli olarak boğuşmak zorunda kalmıştır. Göçün geleneksel değerler üzerinde de yıkıcı etkileri gözler önüne serilmiş ve dahil oldukları topluma uyum sağlama çabasındaki göçmenler sahip oldukları değerleri kaybetme kaygısı yaşamakla beraber göç ettikleri ülkede hayatlarını sürdürebilmek adına o toplumun kültürüyle etkileşime

girmişlerdir. Göçmenler etkileşimde bulundukları diğer insanlara ait olan kültürden bazı özellikler alarak uyum sağlamaya çalışmışlardır. İki kültür arasında sıkışıp kalan göçmenlerin dil, inanç, gelenek, yeme-içme vb. durumlardaki farklılıklardan dolayı dahil oldukları yeni topluma uyum sürecinde zorluk yaşadıkları görülmüştür. Değerlerini, normlarını ve davranış biçimleri ile birlikte dil, din, örf ve adetlerini göç ettikleri bölgede yaşatıp devam ettirmeye çalışmışlardır.

Yaşanan göç ile birlikte yeni bir topluma dahil olan göçmenler, sosyolojik alanda birçok değişikliğe uğramıştır. Yaşanan coğrafyanın farklılığından ve sosyolojik ortamın farklılaşmasından dolayı göçmenlerde aitlik sorunu ve kültürel noktalarda farklılıklar meydana gelmiştir. Göçmenler dahil oldukları topluma kendi kültürel ve sosyal değerlerini yansıtamamışlar fakat dahil oldukları toplumdan kültürel ve sosyal alanda birçok değer ve yaşam biçimlerini alarak değişim yaşamışlardır. Filmde göçmen grupların inancına ve değerlerine gönderme yapıldığı, yerleşik toplum tarafından ötekileştirildikleri görülmüştür.

Göçmenlerin göç ettikleri toplumlarda yaşadıkları sorunların önemli bir parçasını kültürel farklılıklar oluşturmuştur. İnsanlar arasındaki en önemli iletişim aracı olan dil, uluslararası göç söz konusu olduğunda önemi artan unsurlardan bir tanesi olarak karşımıza çıkmıştır. Farklı bir dilin konuşulduğu coğrafyaya göç eden göçmenlerin gitmiş oldukları ülkede farklı konularda sorun yaşadıkları görülmüştür.

Dheepan filminde tarih boyunca önemli bir sorun olan göç olgusunun, toplumsal yaşamda büyük değişimlere neden olduğu, göçün sadece mekân olarak bir yer değiştirme hareketi olmakla kalmayıp aynı zamanda göçmenlerin ekonomik, sosyal ve kültürel boyutlarda da dönüşümlerine ve değişimlerine neden olduğu görülmüştür. Göçmenlerin kendi değerleri ile göç ettikleri coğrafyaya ait değerler arasında sıkışıp kaldıkları ortaya konmuş ve iki kültür arasında sıkışıp kalan göçmenlerin bu süreçte dil, davranış değişikliği, ötekileştirme, aidiyet ve uyum sorunu yaşadıkları görülmüştür.

EXTENDED ABSTRACT

Intercultural communication describes different cultures, communication and understanding opportunities between groups. When people with different cultures come together for the first time and try to communicate and understand each other, this constitutes intercultural communication. As a result of the migration movement, the cultural values of the migrating community or society are also displaced and as a result, changes are experienced with mutual cultural interactions.

The phenomenon of migration emerges as the movement of individuals or communities to a different place from where they live for different reasons. International migration, which causes socio-economic, political, legal and cultural effects on people in both migration receiving and migrating regions, causes similar effects on migrants. Migrants find themselves in a new society and are included in a new social environment. As a result, they become the subject of cultural, social and economic change.

Migrants interact with a new social environment that they have not encountered before in the geography they migrate to. In the process of adaptation to the societies of the countries they migrate to, migrant individuals face various problems due to differences between countries. Language problems and socio-cultural differences are among these problems.

The problems experienced in intercultural communication are also addressed in cinema, which is a mass communication tool and an art at the same time. Cinema, which plays an important role in conveying emotions and thoughts, bears traces of the society in which it exists since its first day. Cinema is a branch of art that tells both the emotions and behaviours of human beings and the stories of people who are members of a certain society as a mass communication tool and shows us the behavioural patterns specific to that community. Cinema continues to exist as a tool that enables intercultural communication. As an art, cinema undoubtedly has a structure that is affected by the developments in the world. It is also affected by the political, economic, social and cultural changes occurring in the society in which it is nurtured due to its close connection with the society. As a product of social life, cinema is fed by the society in which it exists. Cinema cannot be separated from the culture of the society in which it exists. The phenomenon of migration, which has increased especially in recent times and has caused various problems and destruction, has also found a place in cinema as an important subject. Cinema, which is both a branch of art and a mass communication tool, has been closely interested in the issues that are closely related to the society from the beginning to the present day, has identified, revealed and sought solutions to these problems. In this respect, it is important to analyse the film 'Dheepan' in order to reveal the role of cinema in intercultural communication in the context of migration phenomenon. The aim of the study is to determine the role of cinema in intercultural communication. For this reason, culture and intercultural communication, migration and migrant phenomenon, cinema and migration were mentioned in the study and the selected sample film was examined by qualitative research

method. In the study where document analysis was used as the data collection method, the qualitative data analysis method used was descriptive analysis.

In the film Dheepan, it has been observed that the protagonists experience adaptation problems, belonging and identity conflicts and that intercultural differences leave immigrants in a difficult situation. The destructive effects of external migration on traditional values have been revealed and it has been revealed that immigrants, who are trying to adapt to the new society, interact with the culture of that society in order to survive in the country they migrate to, although they are worried about losing the values they have. Immigrants tried to adapt by taking some features from the culture of other people they interacted with. However, it has been observed that immigrants who are trapped between two cultures have difficulties in the process of adaptation to the new society they go to due to differences in language, beliefs, traditions, laws, eating and drinking, etc. They wanted to maintain their values, norms and behavioural patterns as well as their language, religion, customs and traditions in the places they migrated to.

The act of migration, which is basically seen as a movement of relocation, has had positive or negative consequences for both migration receiving and migrating places. Immigrants who are included in a new society with the migration experienced have undergone many changes in the sociological field. Due to the differences in the geography and sociological environment, differences in belonging and cultural points have occurred in immigrants. Immigrants have added their own cultural values and life views to the society they are a part of, and at the same time, they have taken many values and lifestyles in the cultural, social and economic fields from the society they are a part of.

In the film, it is seen that the beliefs and values of immigrant groups are referred to with indicators, the biggest problem is the language issue because they speak different languages and they are marginalised by the settled society. Dheepan and his family had to constantly struggle with social and cultural problems. Migration has emerged as a process that causes migrants to be trapped between their own values and the geography they migrate to. Immigrants who are stuck between two geographies and two cultures have been exposed to otherisation and humiliation as well as experiencing incompatibility, culture shock and belonging problems in this process.

Çıkar Çatışması/Conflict of Interest

Yazar çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir. /The author declares that there is no conflict of interest.

Yazarların Katkıları/Author Contributions

Makale tek yazarlıdır. /The article has a single author.

This work is licensed under **Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License** (CC BY-NC 4.0).

KAYNAKÇA

- Abadan Unat, N. (2002). *Bitmeyen göç*. Bilgi Üniversitesi.
- Adıgüzel, Y. (2016). *Göç sosyolojisi*. Nobel Akademik.
- Bakan, Ö. & Canöz, K. (2017). Kültürlerarası iletişim bağlamında Türk üniversite öğrencilerinin Japonlara yönelik kalıp yargıları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (37), 91-107.
- Batmaz, N. & Yaslıkaya, Y. R (2019). *Yönetim ve göç*. Gazi.
- Castles, S. & Miller, M. (2008). *Göçler çağı-modern dünyada uluslararası göç hareketleri*. Bilgi Üniversitesi.
- Cizreli, B. (2015). Dünya sistemleri kuramı bağlamında batı'nın göç haritası, *Sosyoloji Divanı*, (6), 33-42.
- Çağlayan, S. (2006). Göç kuramları, göç ve göçmen ilişkisi, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (17), 68-91.
- Çiğdem, A. (2008). *Akıl ve toplumun özgürleşimi: Jürgen Habermas ve eleştirel epistemoloji üzerine bir çalışma*. İletişim.
- Çilingir, A. (2009). (2009). *Türk sinemasında dış göç olgusunun toplumsal cinsiyet bağlamında incelenmesi -El Kapısı filmi örneğinde*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Erdem, S. (2006). *Refah toplumunda getto*. Bilgi Üniversitesi.
- Giddens, A. (2007). *Sosyoloji*. Ayraç.
- Güçhan, G. (1993). Sinema-toplum ilişkileri. *Kurgu Dergisi*, 12(2), 51-71.
- Güneş, F. (2012). *Göç, yoksulluk ve sosyal politika*. Türkiye'de iç göçün sosyo ekonomik sonuçları ve Adana özelinde değerlendirmesi, Türkiye.
- Güvenç, B. (1991). *İnsan ve kültür*. Remzi.
- İlbuğa, U. E. (2013). Sinemada göçün öteki yüzü: "Bilinmeyen Kod, Cennet Batıda, İşte Özgür Dünya, 40 ve Biutiful" filmlerinde illegal göçmen kimlikleri. *Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Süreli Elektronik Dergisi*, (37), 87-106.
- İrdem, İ. & Çelik, D. (2019). "Brooklyn" ve "Moscow on the Hudson" adlı sinema filmlerinin uluslararası göç ve uyum ekseninde incelenmesi. *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 56.
- Jackson, J. A. (1986), *Migration*. Logman.
- Kaçar, F. (2018). *Kimlik, öteki ve ötekileştirme bağlamında sinema: Fatih Akın'ın filmlerinde göç ve kimlik olgusu*. Urzeni.
- Kaplamacı, A. D. (2013). Gurbet ne yana düşer: Suyun öte yanına. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, (12), 25-54.
- Kartarı, A. (2016). *Kültür, farklılık ve iletişim: Kültürlerarası iletişimin kavramsal dayanakları*. İletişim.
- Koçak, Y. & Terzi, E. (2012). Türkiye'de göç olgusu, göç edenlerin kentlere olan etkileri ve çözüm önerileri. *KAÜ İİBF Dergisi*, 3(3), 163-184.
- King, R. (2012). Theories and typologies of migration: An overview and a primer. *Willy Brandt Series of Working Papers in International Migration and Ethnic Relations*, 3(2), 1-43.

- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji sözlüğü*. (O. Akinhay & D. Kömürcü, Çev.). Bilim ve Sanat.
- Marshall, G. (2005). *Sosyoloji sözlüğü*. (O. Akinhay, & D. Kömürcü, Çev.). Bilim ve Sanat.
- Meço, S. (2021). *Modernitenin ötekilik hali: Göçebe ve göçmen ötekinin sinemada temsili bağlamında Tony Gatlif filmleri: Gadjö Dilo, Exils ve Korkoro örneği*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Minkov, M. (2012). *Cross-cultural analysis: The science and art of comparing the world's modern societies and their cultures*. Sage.
- Monkachi, N. (2003). *Göç sosyolojisini yeniden düşünmek*. (E. Kabakçı, Çev.) *Toplumbilim Dergisi*, (17).
- Özkalp, E. (2003). *Sosyolojiye giriş*. Anadolu Üniversitesi.
- Öztürk, A. (2024). Gündelik hayat sosyolojisi ve sinema: 'Neşeli Hayat' film örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(91), 943-962.
- Samovar, L. A. & Porter, R. E. (2003). *Intercultural communication a reader*. Wadsworth.
- Sarı, E. (2004). Kültürlerarası iletişim: Temeller, gelişimler, yaklaşımlar. *Folklor/Edebiyat Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Dergisi*, 10(39), 1-31.
- Sert, D. (2014). *Küresel hareketlilik ve göç*. İletişim.
- Şimşek, A. (2016). *Eleştiriye çalmak*. Agora.
- Turan, M. (1994) *Kültür değişimleri*. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı.
- Tüfekçi, S. (2002). *Kırsal kesimlerden büyükşehirlere göç ve göçün aile yapısındaki meydana getirdiği değişiklikler*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Türkdoğan, O. (2004). *Kültür-değişme ve toplumsal çözülme*. Q Kültür Sanat.
- Uğurlu, F. (1992). Edebiyat ve sinema. *Kurgu Dergisi*, 11(1), 135-151.
- Ulutaş, E. (2015). *Göç-modernizm*. Sosyoloji Divanı, (6), 355-360.
- Uygur, N. (1984). *Kültür kuramı*. Remzi.
- Wallerstein, I. (2000). *Kapitalist dünya ekonomisinde hane yapıları ve emek gücü oluşumu*. Metis.
- Yalçın, C. (2004). *Göç sosyolojisi*. Anı.
- Yıldız, A. (2024). Sinema büyüünün sonu: Meselesiz sinema. *Pamukkale Üniversitesi İletişim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 24-38.
- Yılmazok, L. (2018). Ulusal sinema: Ulus, kültür, kimlik ve karakter üzerinden bir inceleme. *Beykoz Akademi Dergisi*, 6(1), 136-151.
- Zeria, A. (2011). *Onlar bizim hemşehrimiz: Uluslararası göç ve hizmetlerin kültürlerarası açılımı*. Ekinoks.